

ІЄРАРХІЯ ЦІННОСТЕЙ В ПРОФЕСІЙНІЙ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧА ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ

Актуальним на сьогоднішній день постає питання ціннісних орієнтацій викладача вищої школи. Роль і значення педагогічної аксіології розкривається в працях І. Зязюна, А. Кузьмінського, В. Даниленка, О. Хмельовського. Системи цінностей відповідно до її носіїв розподіляються на: індивідуальні, групові (колективні, національні), універсальні (загальнолюдські). Проаналізуємо значення кожної з них в професійній майстерності викладача графічного дизайну в вищому навчальному закладі мистецького профілю.

Його професійна майстерність складається з художніх, дизайнерських навиків і педагогічної майстерності. Художні навички передбачають досконалі знання з основ композиції та кольорознавства, володіння основами рисунка та живопису. Дизайнерські навички – це вміння планувати, проектувати, конструювати дизайн-форму. Важливо при цьому розвивати креативність, творче мислення. Отже, система індивідуальних цінностей викладача графічного дизайну спрямована в першу чергу на себе – самоствердження (як художник, дизайнер, кваліфікований фахівець з творчим мисленням).

Головне завдання викладача графічного дизайну – навчити цьому студентів. Виконати таке завдання на високому рівні зможе той викладач, який досконало володіє всіма елементами педагогічної майстерності. Майстерність викладача розкривається і розвивається в процесі діяльності, причому в діяльності ефективній. Викладач графічного дизайну в сучасному вищому навчальному закладі вже не в змозі бути єдиним джерелом інформації, обмежуватись функцією транслятора знань, тобто застосовувати лише традиційні форми роботи, орієнтовані на засвоєння знань. Щоб навчити проектувати складові корпоративного стилю, товарні і фірмові знаки, системи візуальних комунікацій (топограми в торгових центрах, на вокзалах, в аеропортах), викладач має ґрунтовно освоювати ролі фасилітатора (який організовує процес навчання), тьютора (координує), модератора (який допомагає студентам орієнтуватися в масиві сучасної інформації, виробляє в них навик самостійно вчитися).

Отже, система групових (колективних) цінностей викладача графічного дизайну, переплітаючись із його індивідуальними цінностями (вимогливий педагог, компетентний викладач), спрямована на засоби педагогічного впливу (важливість виконання програми, підбір методів для ефективного її засвоєння студентами), на мету педагогічної діяльності і, найголовніше, на студента – на його розвиток у процесі навчання.

Сьогодні загальноприйнятою в освіті є особистісно-орієнтована, антропоцентрична, гуманістична педагогіка. Головним в розвитку професійної майстерності викладача графічного дизайну є його світогляд, філософська основа ставлення до життя, до людей, до роботи. Гуманістична спрямованість викладача проявляється в здатності "бачити великі завдання в малих справах" [3, с. 27]. Як

надзавдання, ця спрямованість у повсякденній роботі визначає його конкретні завдання, зміст і стратегію проведення занять, активну позицію у взаємовідносинах зі студентами. Такі морально-духовні якості викладача, як гуманістичність, демократичність, зорієнтованість на позитивні життєві ідеали, розвинене почуття обов'язковості й соціальної відповідальності [2, с. 9] формують рівень культури студентів – майбутніх дизайнерів. Адже професія дизайнера передбачає необхідність художньої організації предметно-просторової структури з метою вдосконалення естетичної виразності навколишнього середовища. Сьогодні відбувається переосмислення філософських категорій добра, краси і свободи, що призводить до значних змін у запитах споживачів до товарів і послуг. Проектування дизайну книги, періодичних друкованих видань, створення WEB-сайтів, рекламних оголошень, системи рекламних ліній по просуванню товарів і послуг, проектування пакування, – все це робиться з метою відповідного впливу на споживача, його свідомість, естетичний смак протягом певного (інколи довготривалого) часу. Лише за умови почуття відповідальності перед майбутнім, усвідомлення високої мети і великої любові до людей можна навчити студентів створювати якісну естетичну екологічну дизайн-продукцію.

Отже, система універсальних цінностей викладача графічного дизайну спрямована на морально-духовний потенціал людини і загальнокультурний рівень її розвитку.

В українському дизайні, який, на думку О. Хмельовського, тільки-тільки народжується як самостійна галузь проектної культури українців та супідрядна галузь мистецтва, спостерігаються спроби теоретично осмислити взаємозв'язки світогляду народу, його ментальності і передати їх в образах за допомогою художнього проектування [4, с. 27]. Відомий теоретик і практик Віктор Даниленко вважає, що сучасний дизайнерський твір в ідеалі повинен мати певну частку українського менталітету, аби бути милим серцю українського споживача, і повинен містити в собі частку "опредмечених" рис суперсучасного глобалізаційного менталітету, аби не втратити зв'язку із динамічним навколишнім світом [1, с. 27]. Ця місія (навчити студентів такому поєднанню) лежить на плечах сьогоднішніх викладачів дизайнерських дисциплін вищої школи. І вона вимагає від педагогів не лише високого рівня професійної майстерності в дизайнерському та психолого-педагогічному напрямку, але й глибоких знань з історії України, етнографії, філософії, культури та мистецтва; не лише розуміння, а й сприйняття світогляду української нації, її ментальності, образу життя, способу існування, її національної форми.

Отже, система національних цінностей викладача графічного дизайну спрямована на національну ідею, національний стиль, національної форми в житті і в мистецтві українського народу.

Таким чином загальнолюдські, суспільні, державні, особисті системи цінностей зможе реалізувати лише той викладач графічного дизайну, у якого гармонійно, дихотомічно розвинені інтелектуальна й почуттєва сфери, який відчуває себе патріотом країни і громадянином світу, ґрунтовно знає досягнення національної культури і володіє надбаннями світової культурної скарбниці. Тільки за таких умов викладач, як особистість зможе повноцінно реалізуватися в сучасному

полікультурному просторі, розвивати свою професійну майстерність, змінювати власне й суспільне буття на краще.